

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Zofia Kucharska

Protokolant: Marta Bojar

po rozpoznaniu w sprawie **Joanny Helińskiej (Helińska) i Gabrieli Muś** oskarżonych o czyny z art. 231 § 1 k.k., art. 160 § 2 k.k. i art. 271 § 1 k.k. zażalenia pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego i oskarżyciela subsydiarnego na postanowienie Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 13 maja 2019 r., sygn. akt II K 572/18 na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanawia

1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie,
2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. Marty Grzybowskiej kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy) w tym 23% podatku VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielowi subsydiarnemu z urzędu przed Sądem II instancji.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 maja 2019 r., sygn. akt II K 572/18, Sąd Rejonowy w Chorzowie:

1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. umorzył postępowanie karne przeciwko Joannie Helińskiej i Gabrieli Muś, oskarżonym o to, że w dniu 21 kwietnia 2015 r. w Chorzowie będąc lekarzem orzecznikiem - członkiem komisji lekarskiej ZUS (funkcjonariuszem publicznym) nie dopełniły swoich obowiązków poprzez nie zapoznanie się z przedstawioną im jej dokumentacją medyczną pokrzywdzonego, a w konsekwencji wydały orzeczenie komisji z dnia 21 kwietnia 2015 r. stwierdzające, że Sebastian Pabiś nie jest niezdolny do pracy i brak jest okoliczności uzasadniających przyznanie mu świadczeń rehabilitacyjnych w związku z

wypadkiem przy pracy na szkodę Sebastiana Pabisia, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.,

2. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. umorzył postępowanie karne przeciwko Joannie Helińskiej i Gabrieli Muś, oskarżonym o to, że w dniu 21 kwietnia 2015 r. w Chorzowie będąc lekarzem orzecznikiem – członkiem komisji lekarskiej ZUS naraziły Sebastiana Pabisia poprzez wydanie orzeczenia tejże komisji z dnia 21 kwietnia 2015 r. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez to, że pełniąc swoje obowiązki w sposób niewystarczający, powierzchowny i błędny oceniły stan pokrzywdzonego oraz nie zleciły przeprowadzenia dodatkowych badań medycznych, pomimo że dysponowały wynikami badań lekarskich i dokumentacją medyczną, które wykazywały na zaniki mięśniowe oraz z których wynikało, że pokrzywdzony powinien mieć wykonaną operację, a przez to ograniczyła jego szansę na powrót do sprawności, tj. o przestępstwo żart. 160 § 2 k.k.,

3. na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. umorzył postępowanie karne przeciwko Joannie Helińskiej i Gabrieli Mus, oskarżonym o to, że w dniu 21 kwietnia 2015 r. w Chorzowie będąc lekarzem orzecznikiem – członkiem komisji lekarskiej ZUS (funkcjonariuszem publicznym) w orzeczeniu tejże komisji z dnia 21 kwietnia 2015 r. poświadczyły nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne poprzez stwierdzenie, że Sebastian Pabiś nie jest niezdolny do pracy i brak jest okoliczności uzasadniających przyznanie mu świadczenia rehabilitacyjnego w sytuacji, gdy z dokumentacji medycznej, którą dysponowali członkowie komisji lekarskiej ZUS wynikało, iż pokrzywdzony nie był zdolny do podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia, co miało znaczenie prawne, gdyż na podstawie tego orzeczenia została wydana decyzja o odmowie przyznania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

Sąd meriti orzekł również o kosztach postępowania w niniejszej sprawie obciążając nimi Skarb Państwa.

Na powyższe orzeczenie zażalenie złożył pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego, a także oskarżyciel subsydiarny Sebastian Pabiś. Pełnomocnik pokrzywdzonego Sebastiana Pabisia zaskarżył orzeczenie w części tj. co do pkt 1, 2 oraz 3 i zarzucił mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że w przedmiotowej sprawie zachodzi negatywna przesłanka procesowa w postaci braku znamion czynu zabronionego opisanego w art. 231 § 1 kk oraz w art. 160 § 2 kk,

podczas gdy z materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie wynika, że oskarżone swoim zachowaniem wypełniły znamiona zarówno podmiotowe jak i przedmiotowe zarzuconych im przez oskarżyciela subsydiarnego przestępstw.

- błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na przyjęciu, że w przedmiotowej sprawie akt oskarżenia, w zakresie oskarżenia o czyn z art. 271 § 1 kk, pochodzi od nieuprawnionego oskarżyciela, podczas gdy według oskarżyciela subsydiarnego analiza orzecznictwa i stanowiska doktryny prowadzi do wniosku, że był on uprawniony do oskarżenia również w tym zakresie.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Będzinie celem dalszego prowadzenia postępowania, a także o przyznanie kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu.

Oskarżyciel posiłkowy Sebastian Pabiś zaskarżył postanowienie w całości i zarzucił orzeczeniu:

- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na uznaniu przez Sąd, iż zarzucane oskarżonym czyny nie wypełniają znamion zarzucanych przestępstwa w sytuacji, gdy analiza materiału dowodowego winna zaprowadzić do wniosku odmiennego,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie, że oskarżone przeprowadziły badania lekarskie w sytuacji, gdy z dołączonych do akt dokumentów w tym stenogramu wynika, że „badanie” to miało polegać wyłącznie na zebraniu wywiadu, zmierzeniu ciśnienia i osłuchania stetoskopem, bez dokładnego zapoznania się z przedstawianą przez Sebastiana Pabisia dokumentacją medyczną i wymaganego ze względu na zgłaszane dolegliwości badania lekarskiego,

- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na ustaleniu, że na członkach komisji lekarskiej ZUS nie ciąży prawny szczególny obowiązek zapobiegnięcia powstaniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie, w sytuacji gdy członkowie komisji lekarskiej ZUS pełnili rolę lekarzy,

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 17 § 1 pkt 9 kodeksu postępowania karnego poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy subsydiarny akt oskarżenia pochodził od uprawnionego oskarżyciela.

Wobec powyższego skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Zażalenia nie mogły zostać uwzględnione, dlatego też zaskarżone postanowienie zostało utrzymane w mocy.

Subsydiarnym aktem oskarżenia zarzucono oskarżonym popełnienie przestępstwa spenalizowanego w art. 231 § 2 k.k., które popełnia funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Sprawca przestępstwa musi obejmować świadomością zarówno to, że przekracza uprawnienia lub niedopełnia obowiązków, jak i to, że działa swoim czynem na szkodę interesu publicznego lub prywatnego (zob. postanowienie SN z 10.10.2012 r., V KK 27/12). Niedopełnieniem obowiązków będzie niedokonanie czynności, która należy do kompetencji danej osoby i której dokonanie w danej sytuacji było obligatoryjne, a także niewłaściwe wykonanie tego obowiązku. Trafnie Sąd I instancji uznał, iż w niniejszej sprawie nie ma podstaw by twierdzić, że oskarżone wypełniły znamiona czynu z art. 231 § 1 k.k. Sąd przedstawił wyczerpującą i prawidłową argumentację na poparcie zajętego stanowiska, które Sąd Okręgowy podziela. Znamienne w niniejszej sprawie są wyniki opinii specjalistycznej lekarza konsultanta z dnia 20 marca 2015 r., w której lekarz specjalista ortopeda-traumatolog wyraźnie wskazał, iż oskarżyciel subsydiarny jest zdolny do pracy wg. kwalifikacji – kierowca, a zatem, oskarżone bazując na powyższej opinii, nawet w świetle odmiennego stanowiska innych lekarzy badających pokrzywdzonego, miały podstawy do wydania decyzji z dnia 21 kwietnia 2015 r. Jak słusznie wskazał Sąd meriti, dokumentacja medyczna przedstawiona przez oskarżyciela subsydiarnego, która - w ocenie skarżących nie została wzięta pod uwagę przez oskarżone, nie musiała być zbieżna z opinią lekarzy ZUS. Sąd meriti słusznie ustalił, iż działanie oskarżonych, będących członkami komisji lekarskiej ZUS było zgodne z procedurami i tym samym brak jest podstaw, by uznać, że doszło do popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. Na podstawie dostępnej dokumentacji medycznej, po przeprowadzeniu badania Sebastiana Pabisia, oskarżone były uprawnione do wydania decyzji wskazującej na zdolność pokrzywdzonego do pracy. Orzeczenie wydane w powyższym przedmiocie jest bowiem poprzedzone oceną członków komisji i zależy od przyjętej przez nich interpretacji zgromadzonych informacji na temat zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rehabilitacyjne. Jak się w późniejszym czasie okazało - po przeprowadzeniu dodatkowych opinii specjalistycznych, decyzja oskarżonych nie była słuszna, jednak zaistniały stan rzeczy nie przesądza o uznaniu, iż wydając rzeczoną decyzję oskarżone popełniły zarzucany im czyn. W tej sytuacji nie można zasadnie twierdzić, iż oskarżone

świadomie niedopełniając swoich obowiązków przy wydaniu decyzji z dnia 21 kwietnia 2015 r., działały w zamiarze pokrzywdzenia Sebastiana Pabisa, a zatem zarzuty skarżących w powyższym zakresie należało uznać za chybione.

Odnosząc się do kolejnego czynu, tj. przestępstwa z art. 160 § 2 k.k., którego popełnienie również zarzucono Joannie Helińskiej i Gabrieli Muś subsydiarnym aktem oskarżenia, wskazać trzeba, że i tym razem Sąd meriti w sposób pełny i trafny uzasadnił decyzję o umorzeniu postępowania w powyższym zakresie, dlatego też rzeczony rozstrzygnięcie również nie mogło być skutecznie zakwestionowane. Przedmiotem ochrony przewidzianej w art. 160 k.k. jest życie i zdrowie człowieka przed narażeniem tych dóbr na bezpośrednie niebezpieczeństwo ich utraty. Zachowaniem nagannym jest narażenie w jakikolwiek sposób drugiego człowieka na skutek w postaci bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia albo doznania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o jakim mowa w art. 156 § 1 k.k. Narażenie dóbr chronionych na niebezpieczeństwo może przybrać postać działania (zachowania aktywnego), a w przypadku sprawców o statusie gwaranta bezpieczeństwa danego człowieka, który ma prawny, szczególny obowiązek niedopuszczenia do zaistnienia ujemnego skutku – również postać zaniechania. W przepisie art. 160 § 2 k.k. przewidziano surowszą sankcję za narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo zdrowia człowieka, gdy na sprawcy ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną. Surowsza ocena takiego narażenia wynika stąd, że sprawca, który miał być gwarantem bezpieczeństwa danej osoby, sprzeniewierzył się obowiązkowi, który go obciąża, i naraził swojego podopiecznego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty najcenniejszych dóbr. Jest to typ przestępstwa indywidualnego, którego sprawcą może być tylko osoba zobowiązana do opieki nad inną osobą. Obowiązek opieki to przede wszystkim obowiązek czuwania nad bezpieczeństwem danej osoby, troszczenia się o jej dobra i interesy (por. Konarska-Wrzosek Violetta (red.), Kodeks karny. Komentarz do art. 160 k.k., wyd. II, LEX 2018).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, podkreślić należy, co zauważył Sąd meriti, iż na członkach komisji lekarskiej ZUS nie ciążył prawny szczególny obowiązek zapobiegnięcia powstaniu bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia danej osoby poprzez prawidłowe zdiagnozowanie chorego i zlecenie dalszych badań. Ich zadaniem, jako funkcjonariuszy publicznych było wydanie decyzji w przedmiocie zdolności do pracy osoby ubiegającej się o świadczenie rehabilitacyjne. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest również podstaw do uznania, iż oskarżone swoim zachowaniem wypełniły znamiona czynu z art. 160 § 1 k.k., gdyż jak zasadnie podniósł Sąd I instancji, oskarżone działały w granicach przyznanych im uprawnień i wykonywały nałożone na nie obowiązki. Swym zachowaniem,

czy też brakiem działania nie stworzyły bezpośredniego, konkretnego i realnego zagrożenia dla życia czy też zdrowia Sebastiana Pabisia.

Wbrew twierdzeniom skarżących, oskarżyciel posiłkowy nie może być uznany za osobę pokrzywdzoną przestępstwem z art. 271 § 1 k.k., bowiem czyn ten polega na poświadczeniu nieprawdy (przez funkcjonariusza publicznego lub inną osobę upoważnioną do wystawienia dokumentu) co do okoliczności mającej znaczenie prawne. Przedmiotem ochrony jest wiarygodność dokumentów w ich aspekcie dowodowym. Pośrednio przepis ten chroni także prawidłowe funkcjonowanie organów wymiaru sprawiedliwości, a także innych organów władzy publicznej prowadzących postępowania dowodowe. Z powyższego wynika więc, iż dobro chronione przepisem art. 271 § 1 k.k. ma charakter ogólnospołeczny, a zatem konkretna, indywidualnie wskazana osoba nie może zostać pokrzywdzona powyższym czynem zabronionym. Z naprowadzonych wyżej względów nie można uznać Sebastiana Pabisia za osobę pokrzywdzoną omawianym przestępstwem. W tym miejscu należy podkreślić, iż oskarżyciel posiłkowy może wnieść subsydiarny akt oskarżenia, o jakim mowa w art. 55 k.p.k., jedynie o czyny, w których był on pokrzywdzonym w rozumieniu przepisu art. 49 § 1 k.p.k., a nie takie, co do których dobro chronione prawem wprost ma wymiar ogólnospołeczny i nie dotyka indywidualnie oraz bezpośrednio dóbr konkretnej osoby (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 marca 2010 r., sygn. akt II AKz 107/10). W tym stanie sprawy Sąd I instancji trafnie wskazał na brak podstaw do uznania Sebastiana Pabisia za osobę pokrzywdzoną czynem z art. 271 § 1 k.k., i w konsekwencji za uprawnioną do wystąpienia z subsydiarnym aktem oskarżenia w tym zakresie.

Wobec powyższych rozważań należy uznać, iż w sprawie zaistniały negatywne przesłanki procesowe w związku z brakiem znamion czynów zabronionych, określonych w art. art. 231 § 1 k.k. i art. 160 § 2 k.k., a także brakiem skargi uprawnionego oskarżyciela w zakresie czynu z art. 271 § 1 k.k., tak więc Sąd orzekający słusznie umorzył postępowanie karne prowadzone przeciwko oskarżonemu. W konsekwencji powyższego Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie, a także orzekł o kosztach zastępstwa procesowego.